

WIADOMOŚCI TARNOWSKIE

Ilustrowany tygodnik polityczny, gospodarczy, społeczny i informacyjny.

Rok XII.

Tarnów, wrzesień 2016

Nr. 48

Okrągłe urodziny

Tarnowska „Talia” właśnie obchodzi okrągłe urodziny. Pierwsza edycja festiwalu odbyła się w roku 1997. Pierwszym laureatem Grand Prix był spektakl „Ożenek”, przygotowany w Teatrze im. Wilama Horzycy w Toruniu.

12 października 1997 roku prezentacją spektaklu „Krewniaki”, przygotowanego w Teatrze im. Stefana Jaracza w Łodzi zainaugurowano prezentacje konkursowe Ogólnopolskiego Festiwalu Komedii „Talia”.

Autorem sztuki był **Michał Bałucki**, reżyserem przedstawienia **Waldemar Zawodźński**. Na scenie zaprezentowali się m.in. **Barbara Wałkówna**, **Aleksander Bednarz** i **Mariusz Jakus**.

Zarówno Barbara Wałkówna, jak i Aleksander Bednarz pracowali przed laty w Tarnowie. Barbara Wałkówna-Zbiróg była dyrektorką artystyczną tarnowskiego teatru w latach 1988-1990, Aleksander Bednarz pracował w Tarnowie w latach 1962-1964, tuż po skończeniu Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie. Ostatnim spektaklem, w którym Aleksander Bednarz wystąpił jako aktor tarnowskiego teatru była „Lalka” **Bolesława Prusa**, gdzie zagrał rolę Juliana Ochockiego.

Najlepszym spektaklem pierwszej edycji „Talii” nie był jednak spektakl łódzki, ale „Ożenek” w reżyserii **Marka Fiedora**, przygotowany przez Teatr im. Wilama Horzycy w Toruniu.

Decyzją Jury, w skład którego wchodził: **Zofia Kucówna**, **Marta Stebnicka**, **Zygmunt Konieczny**, **Leszek Mądzik** oraz **Emil Orzechowski**, toruński spektakl nie tylko nagrodzono Grand Prix pierwszej edycji „Talii”, ale do jego twórców trafiły również nagrody indywidualne. Marka Fiedora nagrodzono za reżyserię, nagrody otrzymali także aktorzy – **Maria Kierzkowska**, **Małgorzata Abramowicz** i **Jarosław Felczykowski**.

Festiwal poprzedził ogólnopolski konkurs komediopisarski pod patronatem Prezydenta Miasta Tarnowa. Nadesłane teksty oceniali: **Jacek Popiel**, rektor Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Krakowie, aktor i reżyser **Mikołaj Grabowski** oraz **Jacek Sieradzki**, krytyk teatralny, redaktor naczelny pisma „Dialog”.

Nie przyznano nagrody głównej, jury przyznało natomiast cztery równorzędne nagrody –

Annie Onichimowskiej z Warszawy, **Krzysztofowi Jaworskiemu** z Kielc, **Wojciechowi Letkiemu** z Warszawy oraz **Bruno Vatsmanowi** z Nowego Sącza.

Warto również przypomnieć, że autorem pierwszego festiwalowego plakatu był **Jan Sawka**, zmarły w 2012 roku malarz, grafik, rysownik i architekt.

Kwartet sprawiedliwych

Podobnie jak w latach poprzednich, tak i podczas tegorocznego festiwalu swoją nagrodę przyzna nie tylko publiczność, ale i profesjonalne jury. Tworzą je Barbara Wrzeńska, Kalina Zalewska, Łukasz Gajdzis oraz Marcin Hycnar. Werdykt komisji festiwalowej poznamy 18 września.

Dwoje aktorów, reżyser i teatralog tworzą w tym roku czteroosobowe, profesjonalne jury festiwalu „Talia”. Pracy w tym gremium podjęli się Barbara Wrzeńska, Kalina Zalewska, Łukasz Gajdzis i Marcin Hycnar.

Barbara Wrzeńska to znana aktorka. Występowała m.in. w warszawskich teatrach: Współczesnym, Narodowym i Ateneum. Za dyrekcji Edwarda Żentary grała także na tarnowskiej scenie w spektaklu „Każdy kocha Opalę”, wyreżyserowanym przez Jana Tomaszewicza. Premiera przedstawienia odbyła się w październiku 2009 roku. Przez wiele lat związana była z telewizyjnym kabaretem Olgi Lipińskiej. Ma na koncie także wiele ról filmowych i telewizyjnych, m.in. w obrazach Krzysz-

tofa Zanussiego, Jana Rybkowskiego, Janusza Morgensterna, Macieja Dejcera.

Kalina Zalewska jest obecnie zastępcą redaktora naczelnego miesięcznika „Teatr”. Pracuje w redakcji od 2009 roku. Jest absolwentką Wydziału Wiedzy o Teatrze warszawskiej PWST i doktorantką Instytutu Sztuki PAN. Pracowała również m.in. w Teatrze Dramatycznym w Warszawie.

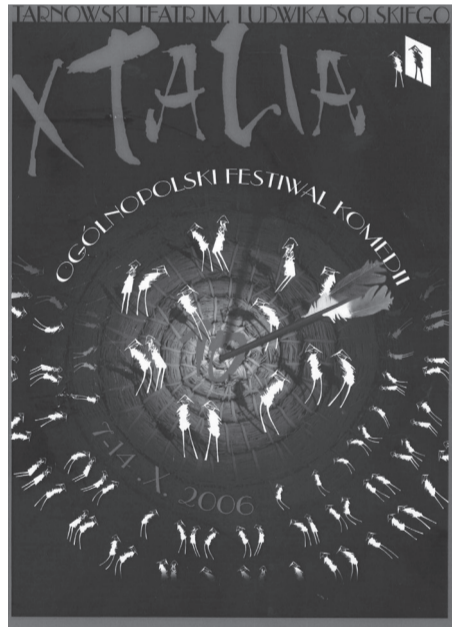
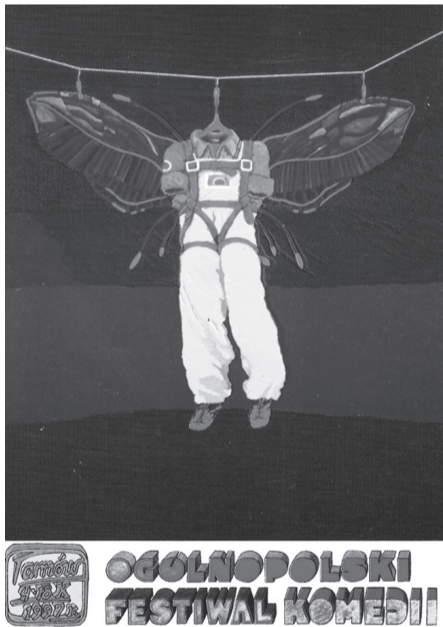

Łukasz Gajdzis tarnowski teatromani mieli okazję poznać, gdy przed trzema laty reżyserował sztukę Sarah Ruhl „W pokoju obok”. Obecnie jest zastępcą dyrektora Teatru im. Aleksandra Fredry w Gnieźnie. Ukończył Państwową Wyższą Szkołę Filmową, Telewizyjną i Teatralną w Łodzi. W gnieźnieńskim teatrze pracował także jako aktor, grał i reżyserował również spektakle w Teatrze Polskim w Bydgoszczy. Na ekranie można było go oglą-

dać m.in. w serialach „Kryminalni” i „Wydział zabójstw”.

Marcin Hycnar jest z kolei rodowitym tarnowianinem. W profesjonalnym teatrze zadebiutował w Tarnowie w 1995 roku jako Mały Książę w spektaklu w reżyserii **Cezarego Domagały**. W 2006 roku ukończył Akademię Teatralną w Warszawie i został aktorem Teatru Narodowego. Współpracował także m.in. z Teatrem im. Juliusza Słowackiego w Krakowie oraz kilkoma teatrami warszawskimi. Brał udział w wielu produkcjach telewizyjnych i filmach fabularnych oraz w spektaklach Teatru Telewizji. Głosu używał w wielu słuchowiskach Teatru Polskiego Radia, filmach i serialach animowanych. Jest laureatem wielu nagród i wyróżnień, m.in. Nagrody im. A. Nardellego (2006), Feliksa Warszawskiego (2008 i 2013), Nagrody im. L. Schillera (2009), Nagrody im. A. Zelwerowicza (2010), a także Grand Prix Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji Polskiej „Dwa Teatry” (2012 i 2013).

Talia – bogini komedii

W gronie dziewięciu olimpijskich muz, wymienianych w mitologii greckiej jako boginie sztuki i nauki, była również Talia – muza komedii. Każda muza opiekowała się konkretną dziedziną poezji, sztuki lub nauki i przedstawiana była z przypisanym jej atrybutem. Atrybutem Talii była maska komiczna lub wieniec bluszczu.

Starożytni Grecy wierzyli, że w orszaku Apollina, wiecznie młodego boga prawdy, światła, życia i muzyki, patrona sztuki i poezji, kroczy m.in. dziewięć muz.

Były siostrami – córkami Zeusa i Mnemzyny, bogini pamięci. Same były boginiami sztuki i nauki, a także przyrodnymi siostrami Apolla, również syna Zeusa. Każdej z nich przyporządkowano jakąś dziedzinę sztuki. Nadane im atrybuty służyć miały łatwiejszemu ich rozróżnia-

niu. Klio opiekowała się historią, Kalliope była muzą poezji epickiej i retoryki, Eutrepe opiekowała się poezją liryczną i grą na flecie.

Melpomena to muza tragedii, a jej atrybut to smutna maska. Terpsychora była muzą tańca, Erato muzą poezji miłosnej. Domeną Polihymni była pieśń, poezja chóralna i pantomima. Urania opiekowała się astrologią. Talia, z maską komiczną w dłoniach, sprawowała funkcję muzy komedii. Czasem przedstawiano ją również z wieńcem z bluszczu na głowie.

Wiara w piękne boginie sztuki przeminęła, jak wiele rzeczy w historii. Ale – jak wiele rzeczy w historii – zostawiały w niej swój trwały ślad. Widocznie nie bez powodu uznawano je za córki bogini pamięci. Warto je na chwilę przywołać podczas każdej wizyty w muzeum – pierwotnie świątyni muz i miejscu im poświęconym.

Zawsze ilekroć człowiek się śmieje, przedłuża swoje życie.
Curzio Malaparte

Łzy znajdują się
każdego komicz-
Charl...

Kto sam siebie traktuje z humorem,
oszczędza sobie kosztów na psychiatrę.
Joset Konrad Scheuber

Śmie-
ze

Humor i cierpliwość to
dwa wielbłądy, na któ-
rych przemierzyć można
wszystkie pustynie.
Phil Bosmans

Jeżeli chcesz,
Was, przynieście
mor.

O komedii...

W ciągu 19 lat Tarnów i Festiwal Komedii odwiedziło sporo zacnych i znanych gości. Wizyta na „Talii” była często okazją do rozmów o teatrze, komedii i oglądanych spektaklach. Niektóre wypowiedzi przypominamy przy okazji jubileuszu.

Mówi się, że komedia jest najtrudniejsza. To dlatego, że w komedii prawda odgrywa kluczową rolę. W komedii nie można nakłamać. Nie można mądrze zmarszczyć czoła czy unieść brwi. Trzeba być prawdziwym. Jeśli nie jest się prawdziwym - to jest szmonces, nie komedia.

Andrzej Grabarczyk

Kultura śmiechu ma długą tradycję, a w związku z tym przejawia się w różnych gatunkach: inaczej śmiał się Szekspir, inaczej Gogol, a jeszcze inaczej Czechow; różne odcienie komizmu niosą sztuki Bałuckiego, Zapolskiej, Mrożka. Wszelako wszyscy ci autorzy bawią mądrze, są rzecz by można, śmieszni na serio, o coś nas wzbogacają: o myśl, o refleksję...

Janusz Majcherek

Komedia to specyficzny rodzaj sztuki. Ja mam głębokie przekonanie, że to głównie widzo-

wie tworzą spektakl komediowy. Można nie wiadomo jak się starać i nie wiadomo, co robić, ale dopiero, jak pojawi się publiczność, sztuka staje się komedią.

Paulina Holtz

Komedia ma być śmieszna. Ma pozwolić widzowi na czas pobytu w teatrze zapomnieć o realnym świecie, ale nie o to chodzi, by publiczność długo się śmiała, a po kwadransie nie potrafiła powiedzieć, o czym było przedstawienie.

Tadeusz Łomnicki

Dzisiejsze czasy są takie, że tylko komedie mogą nas uratować przed otaczającą rzeczywistością i pomóc zachować resztki normalności. Zwłaszcza te dobre. Dlatego festiwal komedii jest dziś imprezą wręcz niezbędną do życia.

Anna Deka-Modrzejewska

Jest to festiwal wyraźnie sprofilowany, festiwal komedii. Więc jeżeli coś mnie śmieszy, to znaczy, że wydobyte zostały właściwe emocje.

Krzysztof Prus

Wielkie i znane tytuły zawsze mogą kazać się sceniczną klapą, a te mniej znane, „byle jakie”, fajnie zrobione mogą być świetnymi spektaklami. Wszystko zależy od reżysera i aktorów.

Andrzej Pieczyński

„Talia” w europejskim wymiarze

„Cztery Talie Roku” oraz „Tarnów stolicą komedii” to dwa projekty realizowane w ostatnich latach przez tarnowski teatr, dzięki funduszom unijnym w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Łącznie uzyskano na ich realizację blisko dwa miliony złotych.

W roku 2011 tarnowski teatr rozpoczął realizację projektu „Cztery Talie Roku”. Było to możliwe dzięki dofinansowaniu ze środków unijnych w kwocie prawie miliona złotych. Taką samą kwotę dołożył tarnowski samorząd. W ramach projektu teatr przygotował cztery interesujące propozycje.

„Talia bez barier” obejmowała organizację cyklu warsztatów, w których uczestniczyły pary dzieci. W ramach każdego warsztatu wyłaniano kolejną parę, a wszystkie razem wystąpiły we wspólnej prezentacji kończącej daną edycję.

„Mała Talia” to również propozycja skierowana do dzieci. Spektakle teatralne prezentowano w Oświęcimiu, Krynicy, Dąbrowie Tarnowskiej, Myślenicach i Tarnowie. Przedstawiciele szkół, przedszkoli oraz opiekunowie zasiadali wraz z dziećmi we wspólnym jury, które wybrało najlepszy spektakl.

Następnym punktem projektu były kolejne edycje Ogólnopolskiego Festiwalu Komedii „Talia”.

W ramach ostatniego wydarzenia, „Talia – Korzenie”, odbywały się przeglądy zespołów amatorskich o charakterze regionalnym. Projekt realizowany był w dwóch edycjach, w roku 2011 i 2012, a finał odbył się w roku 2013. Obejmował łącznie kilkadziesiąt wydarzeń - warsztatów, spektakli, prezentacji czy wystaw.

Kolejne tarnowskie przedsięwzięcie teatralne to projekt „Tarnów stolicą komedii”, realizowany w latach 2013-2015. Projekt finansowany był w połowie z Małopolskiego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, a w połowie ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa. Wartość całego przedsięwzięcia wyniosła ponad dwa miliony złotych.

W ramach projektu odbyło się kilka wydarzeń. Pod hasłem „Przedmieście” realizowano, we współpracy z teatrami z Lublina, Wrocławia, Olsztyna i Bydgoszczy, przegląd spektakli komediowych teatrów nieinstytucjonalnych. „Kampus” to tytuł przeglądu spektakli komediowych grup studenckich reprezentujących uczelnie filmowo-teatralne z Łodzi, Krakowa i Warszawy. „Talia - Plener” pozwoliła na prezentację spektakli w mniejszych miejscowościach w pobliżu Tarnowa oraz na tarnowskim rynku. W takiej formule festiwalu „Talia” do Tarnowa zapraszane były zarówno komedie profesjonalnych teatrów z całego kraju, jak i spektakle wybrane w przeglądach „Przedmieście” i „Kampus”.

Podsumowaniem projektu była konferencja na temat trendów w rozwoju komedii.

ją się na dnie
komizmu.
Charlie Chaplin

Tragizm epoki oddaje jej śmiech.
Stanisław Jerzy Lec

Uśmiech jest najlepszą kosmetyką do
użytku zewnętrznego i najlepszym lekar-
stwem do użytku wewnętrznego.
Phil Bosmans

Śmiech nie tylko czyści zęby, lecz tak-
że oczyszcza zmarszczki z kurzu.
Przysłowie angielskie

Dziesięć przykazań TALII

cie, aby życie uśmiechnęło się do
ście mu najpierw swój dobry hu-
Baruch Spinoza

Błogosławieni, którzy po-
trafią śmiać się z własnej głu-
poty, albowiem będą mieć
ubaw do końca życia.
Ks. Jan Twardowski

Śtracony jest każdy
dzień bez śmiechu.
Kornel Makuszyński

Jubileuszowe niedyskrecje

Cena sławy?

W roku 2011 na festiwalu prezentowany był spektakl „Boeing, Boeing” z udziałem m.in. **Rafała Królikowskiego**. Przedstawienie prezentowano dwukrotnie, a popularny aktor cudem zdążył na scenę podczas drugiego spektaklu.

Wszystko dlatego, że w przerwie pojawił się w foyer teatru. Najpierw udzielił wywiadu na potrzeby festiwalowego studia, później chciał wrócić do garderoby. Ale im bardziej chciał, tym bardziej mu się to nie udawało. Liczba chętnych na uzyskanie autografu i chwilę rozmowy była na tyle duża, że aktor na dobre utknął pod drzwiami. Na szczęście w ostatniej chwili sytuacja została opanowana i Rafała Królikowskiego mogli obejrzeć także widzowie, którzy przyszli na drugi spektakl.

„4 Strony Talii”

Od szóstej edycji festiwalu, imprezie towarzyszy gazeta „4 Strony Talii”, jedno z najbardziej dziwnych wydawnictw ukazujących się na teatralnych festiwalach. Jak to określił pierwszy zespół redakcyjny „4 Strony Talii”, to dzienniczek (pisany i redagowany nocą, a więc poniekąd także nocniczek) festiwalowy. Przez pe-

wien czas ukazywała się codziennie, od kilku lat prawie codziennie towarzyszy widzom w przeżywaniu festiwalowych emocji, radości i wzruszeń. Nie inaczej jest i w tym roku, o czym mogą przekonać się wszyscy oglądający festiwalowe spektakle.

Zastępstwo z Hrabala

W 2003 roku ze spektaklem „Sprzedam dom, w którym nie mogę już mieszkać” według prozy **Bohumila Hrabala** przyjechał do Tarnowa Teatr KTO. Niestety – w dniu prezentacji okazało się, że jeden z aktorów z powodów zdrowotnych nie może wystąpić. Spektakl mógł zostać odwołany, jednak **Mariusz Szaforz**, tarnowski aktor, podjął się zrobienia zastępstwa, mając na to raptem kilka godzin. „Ostrożnie! Z powodu choroby aktora i nagłego zastępstwa przedstawienie może ulec zmianom. „Jerzy Zoń” – z tej treści tabliczką za reżyserem spektaklu i dyrektorem teatru w jednej osobie chodził jeden ze statystów. Ostrzeżenie okazało się zbędne. Mariusz Szaforz dokonał nie lada wyczynu – zagrał tak, że nie było mowy o przerwaniu spektaklu. – *Widać, że we współczesnym teatrze próby są niepotrzebne* – skomentował tę sytuację **Marcin Wolski** – wówczas jeden z jurorów „Talii”.

Smutna wiadomość

W 2010 roku jednym z uczestników „Talii” był aktor Teatru Ludowego w Krakowie **Tadeusz Łomnicki**. Wspólnie z **Mają Barelkowską** aktor wystąpił w sztuce **Petera Quiltera** „Duet”. Trudno było nie zapytać Tadeusza Łomnickiego, czy często bywa mylony ze swoim wielkim imiennikiem. Odpowiedź była zaskakująca i nieco smutna.

– *Coraz rzadziej. Młodym ludziom nazwisko Tadeusza Łomnickiego nic już nie mówi i z niczym się nie kojarzy* – powiedział krakowski aktor.

Teatralna Wieża Babel

W 2004 roku podczas festiwalu przebywali w Tarnowie goście z węgierskiego Veszprem. Postanowili oni obejrzeć jeden z festiwalowych spektakli. Wybór padł na „Szpital powiatowy” w wykonaniu aktorów Teatru im. Ducnovica ze słowackiego Preszowa. W tym momencie można było poczuć się jak pod legendarną Wieżą Babel – Węgrzy oglądający w polskim teatrze sztukę bułgarskiego autora w wykonaniu słowackich aktorów. Jeszcze ciekawsze były rozmowy po spektaklu, ale one odbywały się głównie w języku migowym.

